

LAHTI

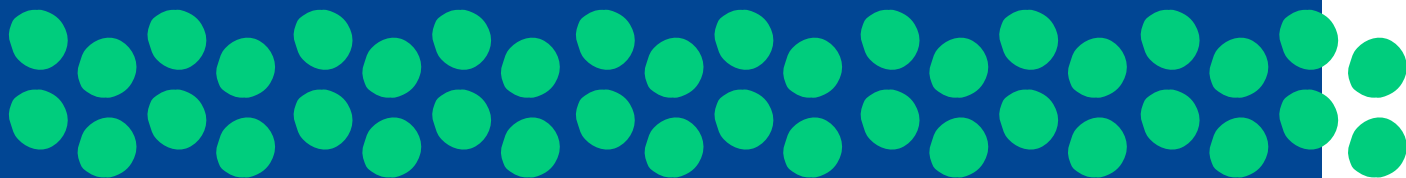
YMPÄRISTÖ- OPAS

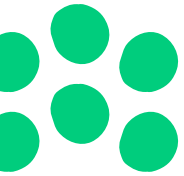
TAPAHTUMAJÄRJESTÄJÄN OPAS
YMPÄRISTÖASIOIHIN

SISÄLLYSLUETTELO

Valitse kestävämpi tapa!	3
Tapahtumapaikka	4
Tapahtumalogistiikka	7
Jätehuolto ja siivous	8
Tapahtuman hygieeniset järjestelyt	10
Ruoka ja juoma	12
Materiaalien pitkäaikainen hyödyntäminen	13
Energialähteet	15
Luvat ja ilmoitukset	16
Ympäristöasioista viestiminen	18
Ympäristösertifikaatit tapahtumille	19

Valitse kestävämpi tapa!

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa tietoa ja vinkkejä siitä, kuinka ympäristöasiat otetaan Lahdessa huomioon tapahtumaa järjestettäessä, ja kuinka pystytään minimoimaan tapahtumasta syntyvää ympäristökuormaa.

Ottamalla ympäristöasiat osaksi tapahtuman suunnittelua ja järjestämistä vähennetään haitallisia vaikutuksia ympäristölle ja voidaan säästää merkittävästi esimerkiksi:

- polttoainekuluissa
- uudelleen käytettävien materiaalien hankintakuluissa
- jättekuluissa, toteuttamalla jätelajittelun oikein.

Ympäristöasioiden huomiointi kannattaa ottaa mukaan jo suunnitteluvaiheessa, tällöin niiden käytännön toteutus myöhemmässä vaiheessa on sujuvampaa.

On yhä tärkeämpää pysähtyä miettimään, tekeekö valintoja ympäristöasiat ja vastuullisuus edellä, vai pelkästään talouden näkökulmasta kannattavimmalla tavalla. Pyritään muistamaan se, että ympäristöstä huolehtiminen on meidän kaikkien yhteinen asia.

Lahden kaupungin tapahtumien ympäristöopas edustaa sellaista toimialaa, joka kehittyy joka päivä. Päivitämme oppaan kaksi kertaa vuodessa ja tarvittaessa korjaamme olennaiset muutokset välittömästi.

Pidetään huolta ympäristöstämme myös tapahtumissa!

Lahti – johtava ympäristökaupunki

Lahti valittiin vuoden 2021 Euroopan ympäristöpääkaupungiksi. Vesijärven puhdistamisesta kunnianhimoinen ympäristötyö alkoi, tätä päivää on kestävä liikkuminen vaikkapa kaupunkipyörillä ja tulevaisuutta hiilineutraali arki. Ympäristöhaasteisiin on löydetty ratkaisuja ja Lahdesta rakennettiin Euroopan ympäristöpääkaupunki yhdessä.

Lahden ympäristöteoista löytyy lisätietoa www.greenlahti.fi

Hiilineutraali Lahti 2025

Lahden kunnianhimoisena tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2025, eli jopa 10 vuotta ennen kansallista tavoitetta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että Lahdessa syntyy 80 % vähemmän päästöjä kuin vertailuvuonna 1990.

Vuonna 2019 energiantuotanto aiheutti yli puolet Lahden alueen päästöistä. Nyt suurin päästölähde on liikenne. Liikenteen päästöjä Lahti pyrkii vähentämään samalla, kun liikkumista tehdään kaupunkilaisille sujuvammaksi.

Lahden kaupunki haluaa, että myös tapahtumajärjestäjät arvostavat ympäristöä ja huomioivat ympäristöasiat tapahtumia tuottaessaan. Näin voi tehdä esimerkiksi valitsemalla tapahtumapaikan, joka on saavutettavissa julkisilla kulkuvälineillä ja viestimällä selkeästi omalle organisaatiolle sekä yleisölle, miten tapahtumapaikalle pääsee kestävillä tavoilla.

TAPAHTUMIEN YMPÄRISTÖ- VAIKUTUKSIA SYNTYÄ

LIIKENTEESTÄ

MATERIAALIEN HANKINNASTA JA KÄYTÖSTÄ

RAKENTAMISESTA JA LOGISTIIKASTA

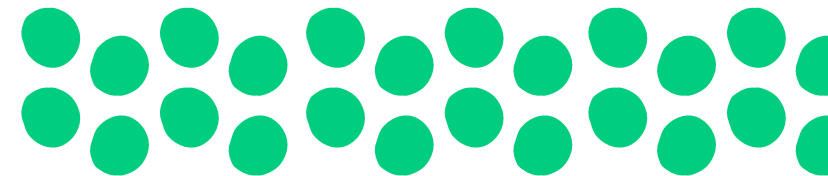
ÄÄNENTOISTOSTA JA MELUSTA

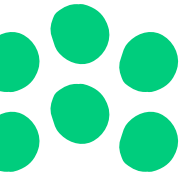
JÄTTEISTÄ JA VAARALLISISTA JÄTTEISTÄ

VEDENKULUTUKSESTA

JÄTEVEDESTÄ

ENERGIANKULUTUKSESTA JA
VALAISTUKSESTA

Tapahtumapaikka

Tapahtumapaikan valinta

Tapahtumapaikkaa valittaessa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että paikka soveltuu tapahtumakäyttöön infran, melun, jätehuollon, liikkumisen ja luonnon kulumisen näkökulmasta.

On myös hyvä aina varmistaa tapahtumapaikkaa valitessa, että sen palvelut ja rakenteet on suunniteltu kestävänsä suunnitteilla oleva tapahtuma ja sen kävijämäärä.

Tapahtumapaikan varauksen yhteydessä kannattaa tarkistaa onko paikalla käytössä jokin ympäristösertifikaatti. Ympäristösertifikaatilla tarkoitetaan työkalua, jolla pyritään konkreettisten tekojen avulla vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristösertifikaateista on kerrottu lisää tämän oppaan loppupuolella.

Tapahtumapaikan saavutettavuus

Yleisön saapuminen tapahtumapaikalle on yksi merkittävimmistä vaiheista, joissa tapahtuman ympäristökuormaan voidaan vaikuttaa. Kannattaa suosia kävelen, pyörällä ja julkisilla kulkuvälineillä saavutettavia tapahtumapaikkoja.

Yleisölle kannattaa myös viestiä selkeästi, miten tapahtumapaikalle pääsee kestävillä tavoilla. Kertoa voi esimerkiksi pyöräparkkien sijainneista, kaupunkipyörien asemapaikoista, sähköpotkulautojen käyttömahdollisuuksista, tapahtumapaikan lähimmistä bussipysäkeistä ja -linjoista sekä Lahden matkakeskukselle saapuvien liikkumismahdollisuuksista. Tapahtumaan voi tarvittaessa järjestää yhteiskuljetuksia sekä rohkaista osallistujia kimpakyyteihin.

Tapahtuman luonteesta riippuen voi yleisölle tai asiakkaille tarjota myös virtuaalista osallistumismahdollisuutta. Nykyisin virtuaalisuus ja hybriditoteutukset ovat iso osa myös tapahtumien järjestämistä. Hybriditoteutuksella tarkoitetaan toteutusta, jossa yleisö voi osallistua tapahtumaan joko paikan päällä tai etänä verkon kautta. Tällainen virtuaalisuus ja etäosallistuminen osana tapahtumaa mahdollistavat osallistumisen myös sellaisille henkilöille, jotka eivät muuten pääsisi paikalle. Virtuaalisuudella myös vähennetään paikan päälle saapumisesta syntyviä ympäristövaikutuksia.

Julkinen liikenne Lahdessa

Lahden Seudun Liikenne

Lahdessa toimii seudullinen joukkoliikenne LSL eli Lahden seudun liikenne, ja bussit liikkuvat koko kaupungin alueella. Lisätietoja: www.lsl.fi

Mankelit

Lahdessa on vuonna 2021 otettu käyttöön sähköavusteiset kaupunkipyörät eli Mankelit, joiden käyttökausi on huhtikuusta loka-marraskuulle. Mankeleilla on noin 30 eri asemaa ympäri Lahtea. Asemalla tarkoitetaan paikkaa, jossa pyörän voi ottaa käyttöön ja jonne sen voi palauttaa käytön jälkeen. Tapahtumapaikkaa valitessa voi siis myös ottaa selvää sijaitseeko lähistöllä Mankeli-asema. Lisätietoja Mankeleista ja niiden käytöstä: www.lahti.fi/mankeli

Sähköpotkulaudat

Lahdesta löytyy myös kaksi eri sähköpotkulautapalvelua TIER ja Voi.

Sähköpotkulaudat ovat Mankelien tapaan käytössä kesäaikaan, eli pääsääntöisesti kausi alkaa, kun lumet ovat sulaneet kaduilta ja jatkuu aina lumentuloon saakka. Sähköpotkulaudoilla on tietty määritetty alue, jolla niillä saa ajaa. Lahdessa sähköpotkulaudoille määritetty alue kattaa suurimman osan tapahtumapaikoista tai niiden läheisyydestä. Tarkemmin alueet ovat nähtävissä kunkin toimijan mobiilisovelluksista.

Lisätietoja sähköpotkulaudoista:

www.tier.app/fi ja www.voiscooters.com/fi

Luonnon arvostaminen ja huomioiminen tapahtumaa järjestettäessä

Luonnossa ihminen yleensä rentoutuu ja mieli virkistyy. Myös tapahtuman voi järjestää luonnon keskellä. Erilaisia vaihtoehtoja ovat esimerkiksi kaupungin puistot tai metsät.

Lahden kaupungin puistot löytyvät listattuna täältä: www.lahti.fi/vapaa-aika/luonto-ja-aktiiviteetit/puistot-ja-viheralueet

Kun järjestää tapahtuman luonnon helmassa, on tärkeää huomioida seuraavat seikat:

- tapahtuma ei saa vahingoittaa luontoa (puita, puun runkoja tai juuristoja, muuta kasvillisuutta, eläimiä)
- tapahtumaa varten tulee olla maanomistajan lupa
- tapahtuman jälkeen on suoritettava huolellinen loppusiivous

Jotta luonto ei vahingoitu, voidaan kasvillisuutta, puita ja niiden juuria suojata rajaamalla ne aidoilla tai vastaavilla elementeillä. Lahdessa esimerkiksi Pikku-Vesijärvenpuistossa on paljon puita ja niiden juuria, joita pitää suojata vahingoittumiselta.

Tapahtumapaikan ennallistaminen

Tapahtumapaikan ennallistamisesta ja sen pelisäännöistä sovitaan alueen käyttöluvan saamisen yhteydessä. Puistoissa ja muissa luontokohteissa järjestettävien tapahtumien kohdalla järjestetään alueen katselmus ennen ja jälkeen tapahtuman.

Lähtökohtaisesti on tapahtuman järjestäjän vastuulla saattaa puisto tai luontokohteeseen samaan kuntoon kuin missä se oli ennen tapahtumaa.

Luonnon säilymistä voi ja kannattaa turvata ottaen huomioon ainakin seuraavat asiat:

- tapahtuma-alueen kasvillisuuden suojeleminen/huomiointi
- nurmikoiden säästäminen ajoneuvoilla ajolta
- huolellinen jätehuollon suunnittelu ja riittävä jätehuolto

Luonnonsuojelualueet

Tapahtuma on mahdollista järjestää myös luonnonsuojelualueella. Lahdessa eri luonnonsuojelualueita on yhteensä 17. Kartta alueista seuravalla sivulla.

Mikäli suunnitelmissa on järjestää tapahtuma luonnonsuojelualueella, tulee aina ensin olla yhteydessä Lahden ympäristöpalveluihin: ymparisto@lahti.fi, p. 050 559 4053 (luonnonsuojeluvalvoja).

Lahden luonnonsuojelualueista löytyy kattavasti lisätietoa Lahden seudun luonto -nettisivuilta, joihin voi tutustua osoitteessa <https://www.lahden-seudunluonto.fi/>

Lisäksi kannattaa myös tutustua Metsähallituksen oppaaseen tapahtuman järjestämisestä luonnonsuojelualueella, johon on koottu hyviä yleisiä vinkkejä: julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2522

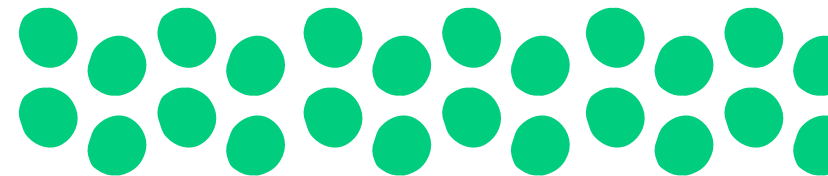
HUOMIOITHAN NÄMÄ SEIKAT:

Olen pyrkinyt huomioimaan, että tapahtumapaikka on helposti saavutettavissa kävellen, pyörällä ja/tai julkisilla.

Olen tutustunut julkisen liikenteen erilaisiin vaihtoehtoihin Lahdessa (LSL, Mankelit, sähköpotkulaudat) ja pyrin hyödyntämään niitä omassa tapahtumassani.

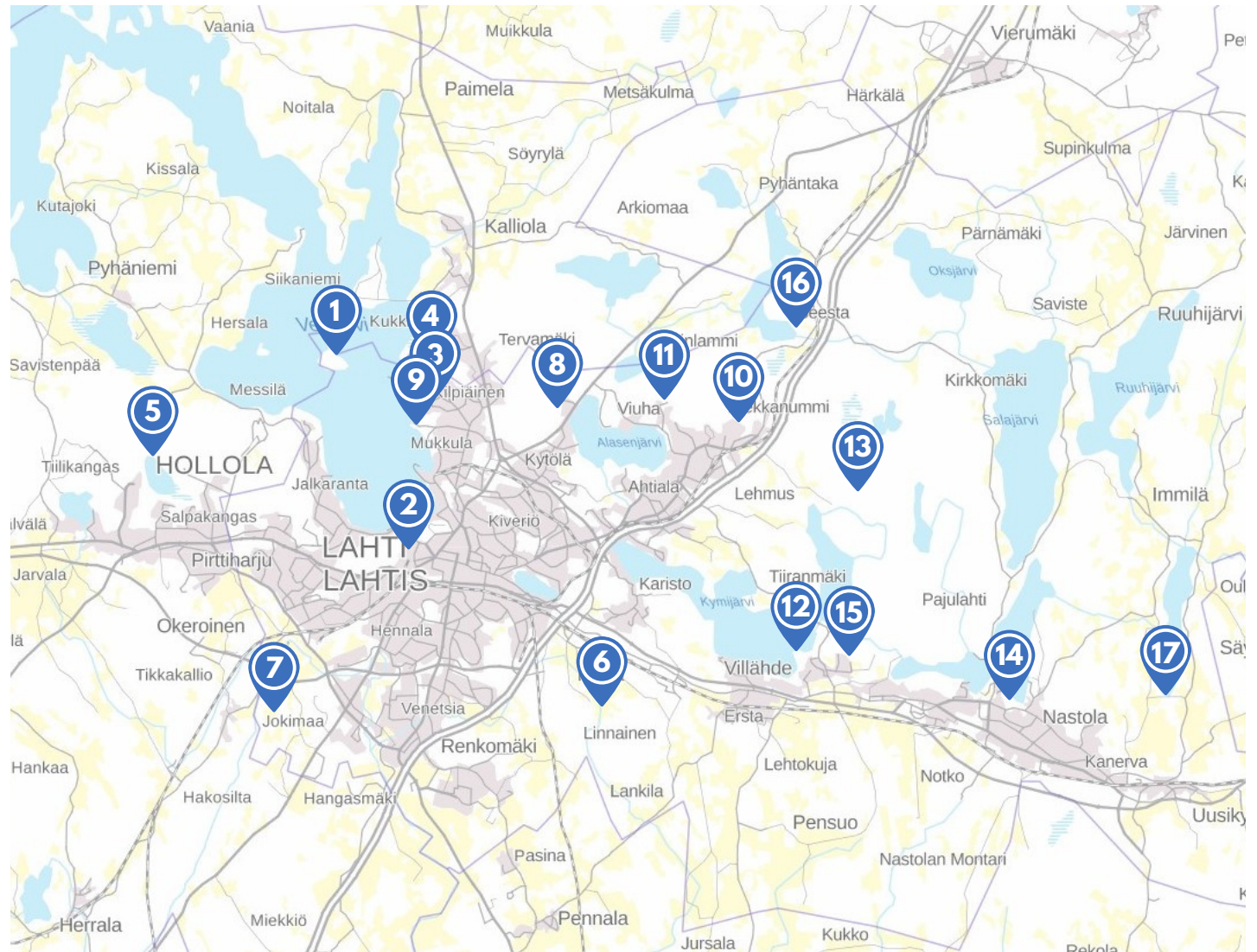
Olen tutustunut mahdollisiin käyttöluvan yhteydessä saatuihin pelisääntöihin tapahtumapaikan ennallistamiseen liittyen.

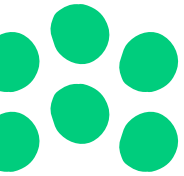

Lahden luonnonsuojelualueet

1. Enonsaari
2. Häränsilmä
3. Kilpiäistenpohja
4. Kilpiäisten tikkametsä
5. Kintterönsuo
6. Linnaistensuo
7. Luhdanjoki
8. Pesäkallio
9. Ritämäki
10. Sydänkangas
11. Viuha
12. Haikkarinniemi
13. Lapakisto
14. Rauhaniemi
15. Sammalsuo
16. Seestan luonnonsuojelualue
17. Sylvöjärvi ja Sammalsillansuo

Tapahtumalogistiikka

Tapahtumalogistiikalla tarkoitetaan sitä palapeliä, joka syntyy tapahtumassa tarvittavien tavaroiden ja rakenteiden liikkutusta. On mietittävä mistä ja mihin tavara kuljetetaan, sekä miten se varastoidaan ennen, aikana ja jälkeen tapahtuman. Tapahtuman logistiikkaa suunniteltaessa kannattaa kuljetukset suunnitella huolella ja pyrkiä välttämään turhaa ajamista. Mitä enemmän tarvittavia tavaroita tai toimituksia pystytään kuljettamaan kerralla, sitä vähemmän tulee tarvetta ylimääräiselle ajolle. Liikenteestä syntyviä vaikutuksia voi vähentää myös suosimalla lähialueen toimijoita ja palveluita.

Eri toimijoiden sujuvaa liikkumista varten kannattaa suunnitella tapahtuma-alueella kulkureitit valmiiksi. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi:

- yleisö ja vapaaehtoiset
- tapahtuman tuotanto
- huoltoajot tai muut huoltotoimet (lumen kolaus, hiekan harjaus, roskisten siirtäminen jne.)

Toimijoiden saapuessa alueelle on hyvä, että paikan päällä on tapahtuman edustaja opastamassa heidät suoraan oikeaan paikkaan. Tällöin edestakaista ja turhaa ajoa pystytään vähentämään.

Tapahtumassa työskenteleviä kuljettajia kannattaa opastaa taloudelliseen ajotapaan, johon löytyy hyviä käytännön vinkkejä esimerkiksi täältä:

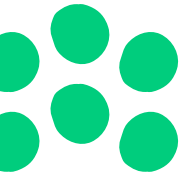
www.tarkkamarkka.com/matkailu-ja-liikenne/taloudellinen-ajotapa

Mikäli mahdollista, kuljetuksissa kannattaa pyrkiä suosimaan vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttöä.

Lisäksi kuljettajia on hyvä opastaa siihen, että autoja ja koneita ei pidetä turhia aikoja tyhjäkäynnillä. Näin voidaan myös säästää merkittävästi polttoainekuluissa.

Jätehuolto ja siivous

Yleisötapahtuman järjestäjä vastaa tapahtuman jätehuollosta. Järjestäjä vastaa myös jätehuoltoon liittyvästä neuvonnasta tapahtuman aikana sekä jätteiden lajittelusta ja erilliskeräämisestä jätehuoltomääräysten mukaisesti. Yleisötapahtuma on suunniteltava siten, että syntyvän jätteen määrä on mahdollisimman vähäinen.

Alueen siivous kaikkien toimijoiden osalta

Tapahtuman järjestäjän vastuulla on ohjeistaa kaikki tapahtuman toimijat, alihankkijat, myyjät ja ruokamyyjät, palveluiden tuottajat, vapaaehtoiset ja yleisö alueen siivouksesta sekä jätteiden lajittelusta. Toimijoille tulee näyttää ja opastaa, missä sijaitsee heille lähin jätteiden lajittelupiste.

Lajittelupisteelle on suositeltavaa sijoittaa opasteita. Lisäksi lajittelupisteille kannattaa mahdollisuuksien mukaan sijoittaa kuvallisia opasteita kertomaan jätteiden oikeasta lajittelusta tai järjestää esimerkiksi vapaaehtoisia neuvoja lajittelupisteiden luokse.

Lähialueiden siivous

Tapahtuma-alueen välittömässä läheisyydessä olevat alueet kuuluvat yleensä myös tapahtuman järjestäjän siivottaviksi. Mikäli lähialueella on muita toimijoita, on heidän kanssaan hyvä sopia etukäteen, miten siivousvastuut hoidetaan ja mitä he toivovat tapahtuman järjestäjältä. Näin vältetään turhilta erimielisyyksiltä.

Jätteiden kierrätys Lahdessa

Mitä paremmin jätteet lajitellaan tapahtumapaikalla, sitä paremmin niitä pystytään kierrättämään. Jos tapahtumapaikalla ei ole valmiina sopimusta jätehuollosta, tapahtumien järjestäjän kannattaa kilpailuttaa tapahtuman jätehuoltoratkaisut alueen kuljetusyritysten kesken. Ajantasaiset yhteystiedot alueella toimiviin kuljetusyrityksiin löytyvät osoitteesta: www.salpakierito.fi/jatteenkuljetusyritykset

Tapahtuma-alueella tulee olla tilaisuuden luonteeseen nähden riittävästi kannellisia jätteastioita, jotka on sijoitettu tarkoituksenmukaisesti.

Jäteastiat:

- Astioiden kokoon ja määrään vaikuttaa tilaisuudessa syntyvän jätteen määrä.
- Astioiden määrä ja koko suositellaan arvioimaan hieman yläkanttiin.
- Astiat tulee sijoittaa ja hoitaa niin, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa ja etteivät eläimet pääse jätteastioihin.
- Astiat tulee tyhjentää päivittäin tai viimeistään niiden täytyessä.
- Astiat suositellaan sijoitettavan tapahtuma-alueella ruokailu-/juoma-alueelle, pääkulkuväylille ja lähelle mahdollista katsomoa.
- Jätteestä ei saa aiheutua haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Tapahtumissa tulee kerätä vähintään seka- ja energijätettä. Muita jätteitä tulee kerätä niiden kertymän mukaan, eli tapahtuman järjestäjän tulee arvioida kuinka suuria määriä lajiteltavissa olevaa muuta jätettä tapahtuman aikana syntyy ja varata astiat ja kuljetus niiden mukaisesti. Ongelmajätteet tulee kerätä aina, olivat määrät kuinka pieniä tahansa.

Huomioi kuljetusta tilatessa se, että jokaiselle jätelajille on oma säilytyspaikkansa ja poiskuljetus niin, etteivät huolella lajitellut jätteet sekoitu myöhemmässä vaiheessa.

Tapahtumissa tulee kerätä seuraavat jätelajit, jos niitä syntyy tapahtumassa vähintään:

Sekajäte	Pakollinen
Energijäte	
Biojäte	Jos jätelajia syntyy keskimäärin yli 10 kiloa viikossa
Muovipakkausjäte sekä paperi- ja kartonkijäte	Jos jätelajia syntyy keskimäärin yli 5 kiloa viikossa
Metalli- ja lasipakkaukset	Jos jätelajia syntyy keskimäärin yli 2 kiloa viikossa
Paperi	Kuten jäteki 49 ja 50 § määräävät
Puu	Jos jätettä kertyy keskimäärin yli 50 kg viikossa
Muu jäte	Tarvittaessa

Lahden seudulla jätteen hyödyntämisaste on lähes 100 prosenttia. Tapahtumapaikkalajittelua täydennetään lajittelemalla jätteitä mekaanisesti lajittelulaitoksessa, missä voidaan ottaa jätteistä talteen kierrätyskelpoista muovia, kartonkia ja metallia ja ohjata ne kiertoon uusioraaka-aineeksi.

Ohjausta jätteiden lajitteluun

Tilaisuuden järjestäjän tulee ohjeistaa myyntikojujen myyjät, ruokamyymtipaikat, yleisö, tapahtuman toimihenkilöt jne. jätteiden lajittelua koskevista velvoitteista.

Suurissa tapahtumissa suositellaan harkittavan opasteita jätteiden lajittelupisteille ja lajitteluneuvojen sijoittamista lähelle jättepisteitä, varsinkin jos tapahtumassa tarjoillaan elintarvikkeita.

Jäteastioiden paikat on hyvä sijoittaa tapahtuma-alueen karttapohjaan.

Huomioithan, että jäteastioiden eri jakeet ovat selkeästi ymmärrettävissä esimerkiksi värikoodein ja symbolein. Näin ne hahmottuvat paremmin myös muille kuin suomenkielisille.

Parhaiten tapahtuman jätteiden lajittelu sujuu, kun vieressä on opas kertomassa minne mikäkin jätelaji kuuluu, etenkin jos tapahtumassa lajitellaan jätteet useampaan eri astiaan. Tähän voi hyödyntää esimerkiksi alueen oppilaitosten opiskelijoita tai muita vapaaehtoisia, joita voi kouluttaa väliaikaisiksi jäteneuvojiksi.

Siivous- ja jätehuoltosuunnitelma

Lahdessa kaikista tapahtumista laaditaan siivous- ja jätehuoltosuunnitelma. Yli 500 henkilön yleisötilaisuudesta on laadittava jätehuoltosuunnitelma ja esitettävä se kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa.

Lähetä siivous- ja jätehuoltosuunnitelma verkkomakkeella: **Siivous- ja jätehuoltosuunnitelma(sähköinen lomake)**

Lue lisää Lahden kaupungin sivuilta yli 500 hengen tapahtumista tehtävästä jätehuoltosuunnitelmasta: www.lahti.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu-ja-valvonta/jatehuoltosuunnitelma/

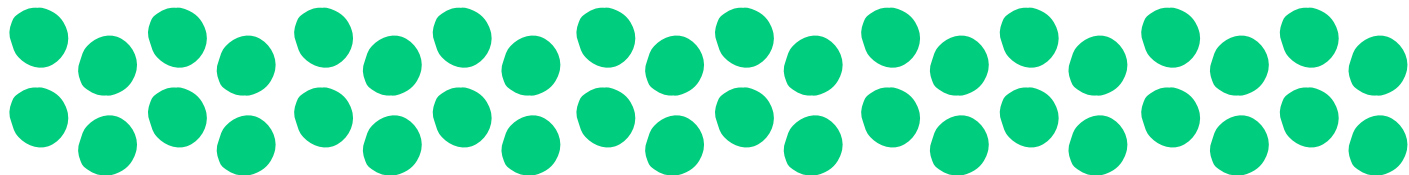
HUOMIOITHAN NÄMÄ SEIKAT:

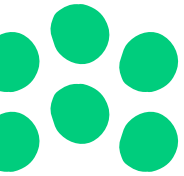

Olen selvittänyt, miten tapahtumapaikassa hoidetaan jätteiden keräys, kuljetus ja kierrätys.

Olen huolehtinut, että jokaisessa jäteastiassa on selkeät ohjeet tai että tapahtumassa on neuvontaa lajittelusta.

Olen tehnyt siivous- ja jätehuoltosuunnitelman.

Tapahtuman hygieeniset järjestelyt

Elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu

Yleisötilaisuuden järjestäjän on hyvä suunnitella elintarviketoimijoiden myyntipisteiden sijainti tapahtumapaikalla siten, että myyntipiste on mahdollista suojata riittävästi pölyltä, kosteudelta, liialliselta auringonvalolta ja lämmöltä sekä haittaeläimiltä.

Suunnittelussa on hyvä huomioida, että elintarviketoimijoilla voi olla tilatarpeita myös kylmäkonteille ja muille varastoille. Elintarviketoimijoille tulee osoittaa talousveden saanti- ja jätevesipisteet sekä järjestää tapahtuman jätehuolto niin, että myyntipisteiden jäteastioiden tyhjennys riittävän usein on mahdollista. Kylmälaitteet tarvitsevat myös sähköä.

Elintarviketyöntekijöitä varten tulee varata riittävä määrä erillisiä, käsienpesupisteellä varustettuja käymälöitä. Käsienpesupisteissä tulee olla saatavilla nestesaippuaa ja paperipyyhkeitä. Käsihuuhde yksin ei ole riittävä käsihygienian ylläpitoon.

Yleisötilaisuuden järjestäjän tulee toimittaa ympäristöterveyteen hyvissä ajoin ennen tapahtumaa lista tapahtuman elintarviketoimijoista (myynti- ja tarjoilupaikat, anniskelupaikat sekä maistatus- ja esittelypisteet). Lista toimitetaan sähköpostilla osoitteeseen:

terveydensuojelu@lahti.fi

Lisätietoja Ruokaviraston verkkosivuilla:

www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/myynti/liikkuvat-elintarvikehuoneistot/

Vesi

Talousveden tarpeeseen yleisötilaisuudessa vaikuttaa mm. tilaisuuden luonne ja laajuus.

Vettä tarvitaan esimerkiksi elintarvikkeiden myynti- ja tarjoilupaikkojen käyttöön sekä riittävän käsihygienian ylläpitoon. Jos alueella on majoitustoimintaa, kuten tilapäinen leirintäalue, tulee huomioida myös sen tarvitsemat vesipisteet (ruuanlaitto/juomavesi, käsienpesu, peseytyminen ja astianpesu). Käytettävän talousveden on täytettävä talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja sitä tulee olla saatavissa riittävästi.

Vedenjakelua järjestettäessä tulee huomioida seuraavat asiat:

- Käytettävien välineiden (letkut, hanat, venttiilit, pumput, säiliöt jne.) on oltava puhtaat. Ennen käyttöä ne on puhdistettava, tarvittaessa desinfioitava ja huuhdeltava.
- Vesisäiliöt ja -astiat tulee täyttää hygieenisesti. Niiden varastointi ja kuljetus on järjestettävä siten, että estetään pölyn sekä hyönteisten ja tuhoeläinten pääsy säiliöihin ja letkuihin.
- Vesipisteet tulee olla merkittyinä paikan päällä ja tapahtuma-alueen karttoihin. Merkinnöistä tulee selvittää vesipisteen käyttötarkoitus (esim. juomavesi, käsienpesuvesi).
- Jakelupiste on hyvä sijoittaa kohtaan, jossa valaistus on riittävä.
- Jakelutarkoitukseen käytettävään vesipisteeseen tulee järjestää asianmukainen poistovesijärjestelmä.

- Jos vettä ei ole mahdollista johtaa olemassa olevaan viemäriin, tulee poistoveden maahan johtaminen tapahtua hallitusti. Maan tulee viettää pois päin vesipisteestä, jotta jakelupisteeseen ei pääse muodostumaan lammikkoa.
- Maan vettymistä ja liejuuntumista voidaan estää asettamalla veden jakeluhanan alle alusta/koroke.

Ohje vesikanistereiden ja -säiliöiden puhdistukseen www.hel.fi/static/ymk/lomakkeet/ohjeita_ja_maarayksia/ohje_vesikanisterien_puhdistukseen.pdf

WC-järjestelyt

Tapahtumassa esimerkiksi vessaan jonottaminen on harvoin mukavaa kenenkään mielestä. Siksi kannattaa huomioida, että suuressa yleisötilaisuudessa on riittävästi asianmukaisesti varustettuja käymälöitä sekä miehille että naisille.

Käymälöiden on sijaittava tarkoituksenmukaisesti eri puolilla tapahtuma-aluetta, jonojen muodostumisen välttämiseksi. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsien pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käsihygienian ylläpitoon voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi käsihuuhde tai puhdistuspyyhkeet.

Käymälät on tyhjennettävä ja siivottava asianmukaisesti ja tarpeeksi usein, ettei muodostu hajuhaittoja. Alueelle on laitettava opasteet käymälöiden sijainnista.

Käymälöitä varataan oheisen taulukon mukaisesti. Liikuntaesteisille on varattava yksi käymälä alkavaa 1 000 henkilöä kohden. Tilaisuuden järjestäjän on varauduttava hankkimaan paikalle tarvittaessa lisää käymälöitä riittävän nopeasti. Miesten käymälöistä voidaan 50 % korvata vastaavalla määrällä virtsa-altaita.

Vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilaisuuden luonne ja paikka sitä edellyttävät. Käymälätarvetta vähentävinä tekijöinä voidaan huomioida muun muassa lähistöllä yleisön käytössä olevat muut käymälät taikka osanottajien majoittuminen matkailuautoissa tai -vaunuissa. Käymälöiden

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaesteisille
< 50 *	1	1	1
51–250	2	2	1
251–500 *	3	3	1
501–750	5	4	1
751–1000	6	5	1
yli 1000 osallistujaa, jokaista 250 osallistujaa kohden	* 1	* 1	1/1000 osallistujaa

* ohjeellinen

määrää on vastaavasti lisättävä muun muassa, jos tilaisuus kestää yli viisi tuntia tai jos tilaisuudessa anniskellaan alkoholia.

Käymälöiden lukumäärät ovat ohjeellisia tilaisuuksille, joissa on enintään 500 osallistujaa. Pienen osallistujamäärän (< 50) tilaisuuden järjestäjä voi myös sopia, että tilaisuuden osanottajat voivat käyttää läheisen julkisen rakennuksen WC-tiloja, jolloin erillisiä käymälöitä ei tilaisuuteen tarvitse hankkia. Yli 500 osallistujan yleisötilaisuuksien osalta taulukossa esitetyt käymälöiden määrät ovat ehdottomia vähimmäisvaatimuksia.

Useamman päivän kestävässä tilaisuudessa, joiden kokonaiskävijämäärä on suuri, mutta osanottajat viipyvät tilaisuudessa pääsääntöisesti lyhyen ajan (1–2 tuntia), mitoitetaan käymälöiden tarve arvioitavan suurimman yhtäaikaisen kävijämäärän mukaan.

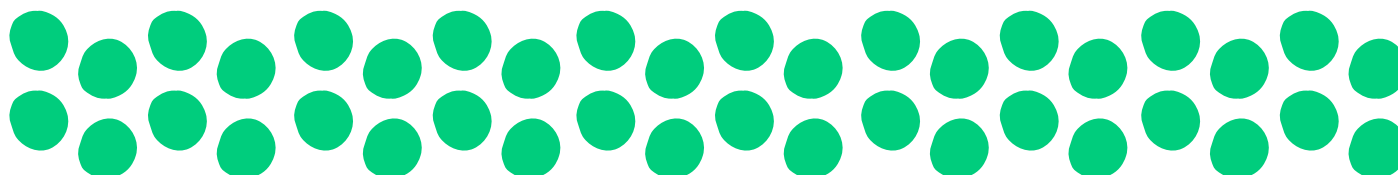
HUOMIOITHAN NÄMÄ SEIKAT:

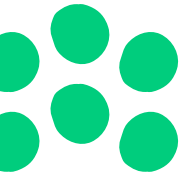
Jos tapahtumassa on elintarvikkeiden tarjoilua tai myyntiä, olen tehnyt toimijoista listan ja toimittanut sen Lahden kaupungille.

Olen huolehtinut, että tapahtumassa on ilmaiseksi tarjolla puhdasta vettä.

Olen laskenut, että tapahtuman WC-tilat riittävät suunnitellulle kävijämäärälle ja olen ilmoittanut nämä määrät Lahden kaupungille.

Ruoka ja juoma

Huolellisesti suunniteltu ruoka- ja juomatarjoilu antaa tapahtumakävijälle hyvän syyn tulla paikalle. On tärkeää huomioida, että tapahtumassa tarjottavat ruuat sopivat tapahtuman luonteeseen, sekä seurata ruokatrendejä ja erilaisia ruokaan liittyviä innovaatioita. Positiivisen ruokailukokemuksen lisäksi ruokailuun liittyvät ympäristöasiat kiinnostavat kuluttajia nykyään entistä enemmän.

Ruokailun aiheuttama hiilijalanjälki on jopa kolmannes yksittäisen ihmisen tuottamasta hiilijalanjäljestä. Hiilijalanjäljen elinkaari alkaa muodostua tuotannossa, jonka jälkeen raaka-aineet kuljetetaan paikalle, jossa ne valmistetaan ja säilytetään. Lopulta ruokailusta syntynyt jäte kuljetetaan kierrätettäväksi. Näistä alkutuotanto on suurin ympäristövaikutusten aiheuttaja.

Tapahtuman ruoka- ja juomatarjontaa miettiessä voi tehdä seuraavia ympäristöystävällisiä ja erilaiset asiakkaat huomioon ottavia valintoja:

- Suosi sesongin mukaista ruokaa, koska raaka-aineet ovat usein myös edullisempia.
- Tarjoa kasvisruokaa, joka on toteutettu monipuolisesti ja tasapainoisesti.
- Tarjoa vegaanista ruokaa, jonka suosio on viime vuosina kasvanut ja joka on myös terveellinen ja ympäristöystävällinen vaihtoehto.
- Suosi luomuruokaa ja luomutuotteita, joiden suosioon vaikuttaa erityisesti ihmisten lisääntynyt tietoisuus omista valinnoista ja niiden vaikutuksesta ympäristöön.
- Suosi lähiruokaa, koska sillä on usein merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Kuljetusta tärkeämpi ympäristötekijä on kuitenkin se mitä syödään.

- Tutustu ennakkoon ympäristö- ja vastuullisuusmerkittyihin tuotteisiin kuluttajaliiton sivuilla: www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/ruoan-pakkausmerkinnat
- Pyri minimoimaan hävikki.
- Pyri käyttämään tapahtumassa uudelleen käytettäviä astioita ja aterimia, mikäli se on mahdollista. Puukuituiset ja biohajoavat astiat ovat kestäviä valintoja kertaluonteiseen tarjoiluun.
- Huolehdi juomien vastuullisesta tarjoilusta. Suosimalla tapahtumassa pantillista juomamuki- tai pullokäytäntöä syntyy vähemmän jätettä.
- Mahdollista oman vesipullon täyttö tapahtuma-alueella.

Tapahtuman henkilökunnalle ja vapaaehtoisille kannattaa tarjota esimerkiksi kannelliset kestomukit tai juomapullot, joita on helppo täyttää, kun alueelta löytyy tarvittavat vesi- ja juomapisteeet.

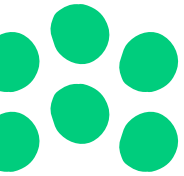
Biovaaka – ruokahävikin vähentämistä varten

Oletko koskaan kuullut Biovaaka-nimisestä ratkaisusta? Kyseessä on ruokahävikin vähentämiseen kehitetty ratkaisu ammattikeittiöitä varten. Vaihtoehtoina on useampia erilaisia ratkaisuja, joissa ruokahävikkiä voidaan mitata ruuan valmistuksen eri vaiheissa tai ruokahävikki voidaan tuoda asiakkaalle näkyväksi astianpalautuksen yhteydessä. Tapahtuman catering-palveluita kilpailuttaessa kannattaa tiedustella onko catering-yrityksellä

käytössä Biovaaka ja jos on, niin onko sitä mahdollista hyödyntää tapahtuman catering-pisteissä. Biovaaka mahdollistaa tapahtumissa ruokahävikin vähentämisen ja sen avulla pystytään myös lisäämään tapahtumaan osallistujien tietoutta tapahtumassa syntyvästä ruokahävikistä.

Biovaakaan ja sen eri vaihtoehtoihin voi tutustua tarkemmin osoitteessa biovaaka.fi

Materiaalien pitkäaikainen hyödyntäminen

Materiaalien valintaan vaikuttaa se järjestetäänkö tapahtuma sisällä vai ulkona. Erityisesti toistuvaa tapahtumaa varten kannattaa sijoittaa kestäviin ja monikäyttöisiin materiaaleihin. Esimerkiksi ilman päivämääriä olevaa materiaalia pystytään käyttämään useasti.

Materiaalien suhteen kannattaa kiinnittää huomiota siihen, voiko materiaalin puhdistaa, korjata, kunnostaa tai käyttää uudelleen. Mitä enemmän materiaalia voidaan uusiokäyttää, sitä todennäköisemmin säästyy energiaa, työtä, aikaa sekä kustannuksia. Lisäksi mitä pidempään hankittua materiaalia pystytään hyödyntämään, sitä paremmin pystytään ehkäisemään myös jätteen syntyä.

Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää seuraavien materiaalien uudelleenkäyttömahdollisuuksiin:

- viestintä- ja markkinointimateriaalit: flyerit, esitteet, mainosbanderollit, julisteet, suurtulosteet, salkoliput, teippaukset, pienpainotulosteet jne.
- opasteet, banderollit ja kyltit
- brändätyt tapahtumatuotteet: erilaiset jaettavat tavarat tai nimikyltit
- somisteet
- henkilökunnan ja vapaaehtoisten tapahtumavaatteet

Materiaalien hankinnan sijasta voidaan vaihtoehtoisesti käyttää mobiilisovellusta tai muuta sähköistä järjestelmää. Sähköisesti voi osittain korvata esimerkiksi flyerit ja muut markkinointimateriaalit. Tässä asiassa on kuitenkin tärkeää

aina huomioida tapahtuman kohderyhmä ja joskus myös sää, sekä vuodenaika koska tapahtuma järjestetään. Mobiilisovelluksen haaste esimerkiksi talvella saattaa olla puhelinten toimimattomuus pakkasella.

Hankinnat

Tapahtumaa materiaaleja ja muita hankintoja tehdessä kannattaa pohtia onko uuden tuotteen hankinta tarpeellista ja mikäli on, voidaanko sitä hyödyntää pitkäaikaisessa käytössä. Mikäli mahdollista, tuote kannattaa hankkia käytettynä tai kierrätettynä.

Aina kierrätettyjen materiaalien käyttö ei kuitenkaan ole mahdollista. Tällöin hankintoja tehdessä voi pyrkiä kiinnittämään huomiota tuotteiden ja materiaalien ympäristömerkintöihin ja pyytää tuotteen valmistajalta tietoja sen ympäristöystävällisyydestä.

Hankintoja kilpailutettaessa voi kriteeriksi lisätä esimerkiksi materiaalien uudelleen käytön mahdollisuuden tai ympäristöasioiden huomioimisen.

Materiaalihankintoja voi tehdä myös luonnosta jokamiehen oikeuksilla ja käyttää somisteina esimerkiksi luonnon materiaaleja, kuten kiviä.

Opasteet

Kaikkien materiaalien tapaan tapahtuman opasteiden suunnittelu ja niiden materiaalivalinnat ovat tärkeitä sekä itse tapahtumalle että sen ympäristövaikutuksille. Suunnitteluvaiheessa on hyvä miettiä, tarvitseeko opasteissa olla näkyvissä tapahtuman päivämääriä. Opasteita, jotka

tehdään ilman päivämääriä, voidaan käyttää vuodesta toiseen. Samoin opasteiden eri kieliversioita voidaan korvata käyttämällä kansainvälisiä piktogrammeja tekstin sijaan, jolloin pystytään lisäämään opasteiden monikäyttöisyyttä ja käyttöikä.

Piktogrammilla tarkoitetaan puhetta tukevia ja kommunikaatiota korvaavia mustavalkoisia kuvia, joita käytetään usein opasteissa. Yhdysvaltain graafisten suunnittelijoiden järjestö AIGA ja Yhdysvaltain liikenneministeriö ovat vuonna 1974–1979 yhteistyössä toteuttaneet piktogrammien standardikirjaston, jonka piktogrammit on suunniteltu erityisesti lentokentille ja suurille kansainvälisille tapahtumille. Näitä piktogrammeja voi hyödyntää käytännössä minkä kokoisessa tapahtumassa tahansa, ja ne ovat ilmaiseksi kaikkien käytettävissä osoitteessa: <https://www.aiga.org/resources/symbol-signs>

Opasteiden suunnitteluvaiheessa tulee huomioida tarkkaan myös opasteiden sijoittelu tapahtuma-alueelle ja erityisesti se, että opasteet sijoitetaan lähtökohtaisesti muihin rakenteisiin kuin esimerkiksi puihin tai kasvillisuuteen. Mikäli opasteita täytyy sijoittaa puihin tai kasvillisuuteen, tulee ensin olla yhteydessä Lahden kaupungin luonnonsuojeluvalvojan ymparisto@lahti.fi

Opasteet kannattaa mahdollisuuksien mukaan kiinnittää korkeisiin rakenteisiin ja niiden on hyvä sijaita korkealla, jotta ne pystytään havaitsemaan kauempaa myös silloin kun paikalla on paljon ihmisiä.

Mikäli mahdollista, kannattaa tapahtuman opas-

tamisessa hyödyntää erilaisia näyttöjä. Näyttöjä on usein käytössä erityisesti sisätapahtumissa, mutta toisinaan niitä voidaan hyödyntää myös ulkotiloissa. Lahden alueella ulkotapahtumiin voi vuokrata esimerkiksi erilaisia liikuteltavia trailerin päällä olevia näyttöjä, jotka on mahdollista sijoittaa haluttuun paikkaan: www.vuokraanaytto.fi

Opasteiden materiaaliin vaikuttaa se, järjestetäänkö tapahtuma ulko- vai sisätiloissa ja onko tapahtuma toistuva. Sisätiloissa järjestettävässä tapahtumassa tavalliselle paperille tulostetut opasteet toimivat yleensä hyvin. Paperisten opasteiden käyttöaikaa saa pidennettyä helposti lami-noimalla ja säilyttämällä ne tapahtuman jälkeen huolellisesti esimerkiksi laatikoissa. Ulkotiloihin sijoitettavien opasteiden materiaalin on oltava kestävämpää ja vedenpitävää.

Opasteiden materiaali kannattaa aina tarkistaa valmistajalta ja painottaa tarjouspyynnöissä opastemateriaalien kestävyyttä ja ympäristöystävällisyyttä. On hyvä pyrkiä välttämään opasteita ja banderolleja, jotka on valmistettu PVC-muovista.

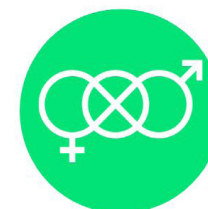
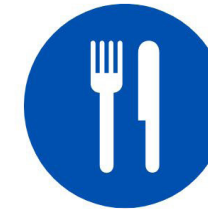
Hyvästä suunnittelusta huolimatta yksi opaste saattaa unohtua tilauksesta ja opaste tehdään tapahtumapäivän aamuna käsin. Mikäli kyseessä on toistuva tapahtuma, voi kertakäyttöisten käsin tehtyjen kylttien määrää vähentää kirjaamalla muistiin edellisessä tapahtumassa viimetipassa itse tehdyt opasteet.

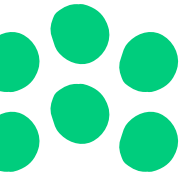
Tapahtumien kiertotalous

Kiertotalous liittyy vahvasti materiaalien hankintaan. Kiertotaloudella tarkoitetaan keinoa vähentää luonnonvarojen käyttöä ja tapaa ehkäistä jätteen syntyä. Kiertotaloudessa materiaaleja ja muita resursseja hyödynnetään tehokkaasti ja kestävästi. Kiertotalous on myös tehokas keino ilmastonmuutoksen torjunnassa ja se mahdollistaa muutosta, jolla pystytään minimoimaan luonnonvarojen käytöstä syntyvät haitalliset ympäristövaikutukset.

Kiertotaloutta on myös tuotteiden vuokraus ja lainaus. Lahden tapahtumapalvelut pyrkii edistämään tapahtumien kiertotaloutta muun muassa tarjoamalla mahdollisuuden erilaisten tapahtumatarvikkeiden pienimuotoiseen lainaamiseen. Lisäksi jatkuvana tavoitteena on selkeyttää ja helpottaa tapahtumien jätteenhuollon toteuttamista Lahden seudulla.

Tutustu Lahden tapahtumapalveluiden lainattaviin tapahtumatavaroihin ja lainausohjeisiin: <https://www.lahti.fi/vapaa-aika/tapahtumajarjestajalle/suunnitteletko-tapahtumaa/lainattavat-tapahtumatavarat/>

Energialähteet

Tapahtumaa järjestettäessä tulisi pyrkiä suosimaan uusiutuvia energialähteitä. Mikäli tapahtumassa on tarve käyttää generaattoria, kannattaa siinä suosia biopolttoainetta.

Energian tarvetta voi vähentää pyrkimällä mitoittamaan jo suunnitteluvaiheessa valaistuksen, äänitekniikan ja muun mahdollisen elektronikan tapahtuman tarpeisiin sopivaksi. Kannattaa suunnitteluvaiheessa jo ennakoon tutustua erilasiin energia- ja ympäristömerkkeihin, jotka ovat nähtävissä Kuluttajaviraston nettisivuilla: <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/vastuulinen-kuluttaminen-ymparisto-ja-energiamerkit/> Myös alihankkijoilta kannattaa tiedustella heidän energiatehokkaimpia ratkaisujansa.

Energian tuotannossa voi kokeilla hyödyntää vaikka juoksumatolla juoksemisesta tai pyörällä ajamisesta syntyvää energiaa, josta syntyvän energian avulla voisi toteuttaa esimerkiksi puhe-
limen latauspisteen. Tai miten toimisi hevos-
tapahtumassa hevosennallan muuttaminen
energiaksi? Entä lasten leikkialue, jossa laitteet
toimisivatkin lihasvoimalla syntyvällä energialla?

Energialähteet Lahden kaupungin tiloissa

Lahden kaupungin tiloissa kaukolämmön osalta on siirrytty vihreään eli lähes hiilineutraaliin lämpöön, joka tarkoittaa sitä, että lämpö on tuotettu uusiutuvista bio- ja kierrätyspolttoaineista. Sähkön osalta ollaan siirtymässä hiilidioksidineutraaliin sähköön mahdollisesti jo vuoden 2022 aikana.

Uusiutuvaa sähköntuotantoa Lahden kaupungilla käytetään esimerkiksi Urheilukeskuksessa, jossa katolla sähköä tuottaa huikeat 468 aurinkopaneelia.

Energiansäästövinkejä tapahtumajärjestäjille

Tapahtumien järjestämisessä energiaa kuluu pääsääntöisesti tilojen lämmittämiseen, jäähdyttämiseen ja ilmanvaihtoon, sekä valaistukseen ja tekniikkaan.

Mikäli tapahtuma järjestetään sisätiloissa voi energiaa säästää tiedostamalla sen, että ihmiset lämmittävät ympäröivää tilaa noin 110 W teholla joka tarkoittaa, että tila voi olla ennen tapahtumaa hieman viileä. Tähän vaikuttaa se paljonko tilaan on tulossa ihmisiä paikalle.

Tapahtumaan saapuvat osallistujat kuluttavat energiaa mm. saapumiskeinoillaan. Saapumiskeino voi olla esimerkiksi henkilöauto, julkinen liikenne tai pyöräily. Saapumisessa energian kulutusta voi vähentää kannustamalla osallistujia saapumaan pyörällä tai julkisella liikenteellä tapahtumapaikalle.

Tapahtumissa on usein paljon tekniikkaa ja laitteita jotka vaativat sähköä. Kannattaa ennakoon kartoittaa onko omassa tapahtumassa mitään sellaista tekniikkaa tai laitteita joiden ei tarvitse olla jatkuvasti päällä. Valaistus on myös iso tekijä, johon on helppo vaikuttaa erityisesti sisätiloissa. Kannattaa siis tässäkin ennakoon viestiä tapahtuman henkilökunnalle, että tiloissa ei pidettäisi valoja, mikäli niillä ei ole sillä hetkellä käyttöä.

HUOMIOITHAN NÄMÄ SEIKAT:

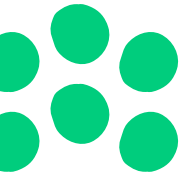

Olen ottanut huomioon tapahtuman ruoka- ja juomasuunnittelussa ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja, sekä pyrkinyt huomioimaan eri asiakkaiden ruokailutottumukset.

Olen käynyt läpi oman tapahtumani olemassa olevat materiaalit ja pyrin hyödyntämään niitä tapahtumassani. Mikäli tilaan uusia materiaaleja, mietin ennakoon niiden uudelleenkäyttömahdollisuudet.

Olen pyrkinyt mitoittamaan energian tarpeen tapahtumani tarpeisiin sopivaksi (esim. äänitekniikan ja valaistuksen osalta) ja ottanut huomioon energiansäästövinkeä.

Luvat ja ilmoitukset

Tapahtumia koskevat monenlaiset lait, säännöt ja ohjeet. Tapahtuman koko, sijainti, ajankohta ja sisältö määrittävät hyvin pitkälle tarvittavat luvat.

Luvat ja ilmoitukset takaavat osaltaan sen, että tapahtuma on hyvin järjestetty ja turvallinen niin siihen osallistuville, kuin myös sen järjestäjälle. Tapahtumajärjestäjän kannattaa konsultoida viranomaisia jo tapahtumaa suunnitellessaan, sillä vastuu tapahtumasta on AINA järjestäjän.

Tapahtumajärjestäjä vastaa myös siitä, että mukana olevat alihankkijat, esimerkiksi ruokamyyjät, hoitavat lupansa kuntoon. Huomioithan, että lupiin ja ilmoituksiin liittyvät käytännöt muuttuvat toisinaan, joten uusin tilanne kannattaa aina tarkistaa suoraan luvan myöntävältä viranomaiselta. Tapahtumapalvelut auttavat tapahtumajärjestäjää lupa-asioissa.

Myös ympäristöasioissa Lahden kaupungin ympäristöterveyden ja terveydensuojelun viranomaiset auttavat ja neuvovat mielellään, esimerkiksi elintarvikkeisiin, anniskeluun, jätehuoltoon tai meluun liittyvissä asioissa.

Alle on koottu ympäristöasioihin liittyviä lupia, ilmoituksia ja suunnitelmia. Muistathan katsoa myös kaikki muut tarvittavat luvat, jotka on koottu kattavasti Lahden kaupungin tapahtumajärjestäjän oppaaseen www.lahti.fi/tapahtumajarjestajalle

Elintarvikkeiden myynnin ja tarjoilun luvat ja muut asiat

Käsitteet:

- Liikkuvalla elintarvikehuoneistolla tarkoi-

tetaan elintarvikehuoneistoa, joka voidaan siirtää paikasta toiseen, kuten myyntiauto, vaunu, teltta, kontti tai pyörä.

- Ulkomyyntillä tarkoitetaan elintarvikkeiden tarjoilua, kaupanpitoa tai muuta luovuttamista ulkotilassa, kuten yleisötilaisuuksissa.
- Ulkotilalla tarkoitetaan elintarvikehuoneistoa, joka sijaitsee muualla kuin rakennuksen sisällä, tai sisätilassa, joka ei ole osa muuta elintarvikehuoneistoa.

Tiedottaminen liikkuvasta elintarvikehuoneistosta

Kun elintarvikkeita myydään, tarjoillaan ja käsitellään ilmoitetussa liikkuvassa elintarvikehuoneistossa tapahtumissa, toimijan tulee tiedottaa toiminnastaan tapahtumapaikkakunnan elintarvikevalvontaviranomaista viimeistään 4 arkipäivää ennen tapahtumaa.

Yleisötilaisuuden järjestäjän tulee toimittaa ympäristöterveyteen hyvissä ajoin ennen tapahtumaa lista tapahtuman elintarviketoimijoista (myynti- ja tarjoilupaikat, anniskelupaikat sekä maistatus- ja esittelypisteet).

Lisätietoja Lahden kaupungin verkkosivuilla

Ilmoittaminen liikkuvasta elintarvikehuoneistosta

Toimijan on tehtävä ilmoitus säännöllisessä ulkomyyntissä käytettävistä myyntilaitteista, mikäli myyntikalustoa, kojua tms. on tarkoitus myöhemmin käyttää useissa eri tapahtumissa. Ilmoitus tehdään yhden kerran sen kunnan viranomaiselle,

jonka alueella toiminta aloitetaan tai jossa on kirjoilla.

Ilmoitus tehdään ottamalla yhteys [Lahden ympäristöterveyteen](#)

Huomioithan, että pienimmät toimijat, kuten yksityishenkilöiden tai harrastekerhojen vähäinen elintarvikkeiden myynti- tai tarjoilu on vapautettu ilmoitusvelvollisuudesta.

Väliaikainen vedenjakelualue suurissa yleisötilaisuuksissa

Tapahtumassa käytettävä talousvesi voidaan hankkia alueen vesijohtoverkostosta tai vettä voidaan toimittaa paikan päälle esimerkiksi puhdas- vesisäiliössä tai säiliöautolla.

Jos talousvettä otetaan vesijohtoverkostosta tai säiliöstä omilla laitteilla, esimerkiksi asennetaan omia vesijohtoja tai vesikalusteita, on siitä tehtävä terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus. Ilmoituksen tekee ensisijaisesti tapahtuman järjestäjä, mutta tapahtuman luonteen huomioon ottaen ilmoituksen voi myös tehdä taho, joka käytännössä järjestää vesihuollon.

Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot toimintaan liittyvien terveyshaittojen arvioimiseksi. Terveydensuojelulain mukaisesti ilmoitus tulee toimittaa viimeistään 30 vrk ennen toiminnan aloittamista kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

[Lisätietoja talousvedestä Lahden kaupungin verkkosivuilla](#)

[Ympäristöterveyden lomakkeet Lahden kaupungin verkkosivuilla](#)

WC-järjestelyt tapahtumassa

Tapahtuman järjestäjän tulee ilmoittaa, miten wc-järjestelyt toteutetaan tapahtumassa ja miten saniteettitilojen määrä on suhteutettu paikalla olevan yleisön määrään. Käymälöiden lukumäärät ovat ohjeellisia tilaisuuksille, joissa on enintään 500 osallistujaa. Suuremmissa tapahtumissa, joissa on yli 500 osallistujaa, tulee tapahtumajärjestäjän noudattaa annettuja minimivaatimuksia käymälöiden määristä.

Sähköinen ilmoituslomake WC-järjestelyistä tapahtumassa

Tupakointi

Ulkotapahtumissa tupakointi on kielletty katoksissa, katsomoissa ja muissa tilaisuuden seuramiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan, esimerkiksi esiintymislavan edustalla. Sisätiloissa tupakointi on kielletty lukuun ottamatta tupakointiin hyväksyttyjä tiloja. Kielto koskee myös esimerkiksi sähkösavukkeen ja vesipiipun käyttöä.

Tapahtuma-alueelta voidaan rajata erillinen tupakointiin tarkoitettu alue, kunhan tupakansavu ei pääse kulkeutumaan tupakointikieltoalueelle tai sisätiloihin. Tapahtumajärjestäjän on merkittävä tupakointikieltoalue ja tupakointialue sekä valvottava tupakointikiellon noudattamista esimerkiksi ohjeistamalla järjestysmiehet tarkkailemaan tilannetta.

Tupakan myyntiluvan käsittelee Lahden ympäristöterveys, mutta ilmoitus tehdään Valviran verkkosivun kautta. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä

ei saa aloittaa ennen kuin myyntilupa on myönnetty. Lupa on myyjä- ja myyntipaikkakohtainen. Luvan käsittelyaika on noin kuukausi.

**Myyntilupahakemus Valviran verkkosivuilla
Ilmoituslomake tupakoinnin järjestämisestä
tapahtuma-alueella**

Anniskelu

Anniskelualueet ovat elintarvikehuoneistoja ja kuuluvat elintarvikevalvonnan piiriin. Alkoholijuomien anniskelu edellyttää aina luvan, jota haetaan aluehallintovirastolta (AVI). Tilaisuuksissa voidaan anniskella myös ilmoituksella, mutta se edellyttää, että alue on hyväksytty etukäteen anniskelualueeksi alueen omistajan tai haltijan toimesta. Alueen omistaja/haltija hakee luvan etukäteen hyväksytylle anniskelualueelle.

Tapahtumassa suunniteltu anniskelu tulee ilmoittaa myös ympäristöterveyden ilmoituksessa, koska se vaikuttaa tapahtuman WC-tilojen määrään ja sijaintiin sekä vesi- sekä tarjoilupisteisiin ja tupakointipaikkoihin.

Alkoholijuomien anniskelulupa Suomi.fi-palvelussa

Melu ja meluntorjunta

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 118 §:n mukaisesti toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus erityisen häiritsevää tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta.

Näitä ovat mm. rakentaminen ja yleisötilaisuus,

jos melun tai tärinän on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää. Tällaisia tilaisuuksia voivat olla suurtapahtuma, joka aiheuttaa erityisen suurta melua, moottoriurheilutapahtuma tai äänenvahvistimien käyttö klo 22.00–07.00 välisenä aikana.

Meluilmoitus tulee tehdä riittävän ajoissa, viimeistään 30 vuorokautta ennen melua aiheuttavan toiminnan aloittamista. Melun aiheuttaja on ilmoitusvelvollinen. Asian käsittely voi vaatia tarkastusta alueella, lähistön asukkaiden kuulemista sekä melutilanteen tarkempaa selvittämistä. Ilmoitus on maksullinen.

Meluntorjunta

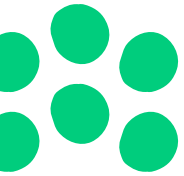
Kaikista melua tai muuta häiriötä aiheuttavista tapahtumista on tiedotettava etukäteen lähi-alueen asukkaita ja muita häiriintyviä kohteita.

Tapahtumajärjestäjän on huomioitava melulle erityisen herkkä kohteet, kuten hoitolaitokset, koulut ja kirkot. Äänentoiston pidempiaikainen käyttö erityisen herkkien kohteiden lähellä on kielletty.

Melun leviämistä tapahtuma-alueen ulkopuolelle on estettävä esimerkiksi kiinteitä rakenteita tai maaston muotoja hyödyntämällä. Lisäksi äänentoisto on pidettävä kohtuullisella tasolla ja kaiuttimet suunnattava niin, ettei melu leviä tarpeettomasti. Ota huomioon melun kulkeutuminen veden yli ja melun heijastuminen koviin pinnoille.

Huolehdi työntekijöiden ja yleisön kuulon suojaamisesta jakamalla kuulosuojaimia.

Lisätietoja ja lomakkeet Lahden kaupungin verkkosivuilla

Ympäristöasioista viestiminen

Ympäristöasioista tulee ja kannattaa viestiä näyttävästi! Kerro kävijöille ennakoon ja paikan päällä, millaisia ympäristöystävällisiä valintoja tapahtumassa on tehty ja miten jokainen tapahtumaan osallistuva voi osallistua myös ympäristötekoihin.

Viestinnästä kannattaa tehdä oma suunnitelmansa ja määritellä siinä, missä, milloin ja mitä viestitään. Samalla tulee huolehtia myös sisäisestä viestinnästä, jotta ympäristöasiat läpileikkaavat koko organisaation sekä mahdolliset yhteistyökumppanit tai alihankkijat.

Kannattaa kokoontua ja sopia yhteiset säännöt sekä tavoitteet ympäristöasioihin liittyen. Käykää yhdessä läpi eri näkökulmia ja toimintatapoja, jotta kaikkien on helppoa sitoutua yhteisiin tavoitteisiin.

Ekologisuus imagoiteijänä

Ympäristöasioiden huomioiminen ja vastuullisuus kuuluvat osaksi nykypäivän tapahtumien järjestämistä ja ne toimivat myös merkittävinä tapahtumien imagoiteijoina. Mielikuvista on tullut tapahtumien keskeinen menestystekijä. Tapahtuman myönteinen imago lisää paitsi vetovoimaa, mutta myös lisää tunnettuutta ja kiinnostavuutta.

On erittäin tärkeää, että tapahtuman viestitty imago vastaa todellisuutta. Kestävyyden tulee olla sisäänrakennettua ja läpinäkyvää. Kuluttajat ja yhteistyökumppanit tunnistavat viherpesun yhä paremmin.

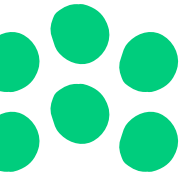
Markkinoitavan tapahtuman toimien tulee olla aidosti kestäviä ja niiden kestävyys tulee olla helpposti huomattavissa ja myös tarvittaessa todennettavissa. ”Kestävä tapahtuma” on käsitteenä laaja, ja on riski, että se mitä kävijä mieltää kestävytenä ei vastaa järjestäjän näkemystä asiasta. Onkin keskeistä konkretisoida se, miten kestävyys toteutuu käytännössä tapahtumassa. Tapahtuman ekologiset käytännöt ja valinnat on hyvä tehdä mahdollisimman helpoksi toteuttaa.

Saavutettava viestintä

Saavutettavuudella viitataan usein muuhun kuin fyysiseen ympäristöön. Esimerkiksi palvelut, viestintä ja verkkosivut pitää toteuttaa niin, että ne soveltuvat kaikille. Saavutettavuutta on myös ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilma-
piiri ja asenteet.

Viestinnässä voit huolehtia siitä, että esimerkiksi verkkosivut ovat luettavissa näkövammaiselle tarkoitettulla lukulaitteella tai että videomateriaaleihin on lisätty tekstitysmahdollisuus. Lue lisää saavutettavuudesta Invalidiliiton verkkosivuilta. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/saavutettavuus>

Ympäristösertifikaatit tapahtumille

Ympäristösertifikaatit ja -järjestelmät ovat johtamistyökaluja, joiden tavoitteena on konkreettisten tekojen kautta vähentää ympäristölle haitallisia vaikutuksia.

Ekokompassi

Ekokompassi on käytännönläheinen ja toimialariippumaton ympäristöjärjestelmä, joka rakennetaan asiantuntijan avulla organisaation omiin tarpeisiin. Ekokompassi keskittyy vahvasti konkreettiseen tekemiseen.

Ekokompassi ympäristöjärjestelmässä on 10 eri kriteeriä, jotka perustuvat kansainväliseen ISO 14001 -standardiin. Ekokompassi on yksi yleisimmistä tapahtumissa käytettävistä ympäristösertifikaateista.

Lisätietoja Ekokompassista: ekokompassi.fi/ymparistojarjestelma/

ISO 14001

ISO 14001 on kansainvälinen ympäristöjohtamisenstandardi, jossa keskitytään johdonmukaisesti toimintamallien ja prosessien kehittämiseen. Toimijan tulee rakentaa itsenäisesti järjestelmä, joka noudattaa ISO 14001 mukaisia standardeja.

Ekokompassin ja ISO 14001-standardin iso eroavaisuus on, että ISO 14001:n vaaditaan säännöllisiä johdon katselmuksia, sisäistä raportointia, sekä johdon sitouttamista ohjelmaan. Ekokompassi taas vaatii vain johdon hyväksynnän.

Lisätietoja ISO 14001 -standardista: sfs.fi/standardeista/tutustu-standardeihin/suosittu-standardit/iso-14000-ymparistojohdamisen-standardisarja/

HUOMIOITHAN NÄMÄ SEIKAT:

Olen tutustunut tapahtumaani liittyviin lupiin ja asiointeihin.

Olen alkanut kerätä tietoja omasta tapahtumastani, jotta voin tehdä lupahakemuksia ja muita asiointeja.

Olen ottanut yhteyttä viranomaisiin, jos minulla on ollut kysyttävää.

Olen viestinyt tapahtumassa tehdyistä ympäristöystävällisistä teoista ja valinnoista.

Olen tutustunut vähintään yhteen ympäristösertifikaattiin.

